

**YÜRÜTMENİN DURDURULMASI
TALEPLİDİR**

DANIŞTAY 6. DAİRESİ BAŞKANLIĞI'NA

- DAVACI** : TMMOB Şehir Plancıları Odası (Trabzon Şubesi)
- VEKİLİ** : Av. Koray CENGİZ
- DAVALI** : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
- DAVA KONUSU** : Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 29.04.2020 tarihinde onaylanan "Ordu – Trabzon – Rize – Giresun – Gümüşhane - Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğinin" öncelikle yürütmenin durdurulmasına ve takiben iptaline karar verilmesi talebidir.
- BİLDİRİM TARİHİ** : Dava konusu plan değişikliği, Trabzon Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde ve resmi internet sitesinde (Ek.1) 28.05.2020 - 28.06.2020 tarihleri arasında ilan edilmiş olup söz konusu çevre düzeni planı değişikliğine Şehir Plancıları Odası Trabzon Şubesinin 01.06.2020 tarih ve 13/223 sayılı yazısı ile itiraz edilmiştir. Odamız itirazı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 13.07.2020 tarih ve 146540 sayılı oluru ile red edilmiştir. İtirazımıza yönelik verilen red kararı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü'nün 17.07.2020 tarih ve 74270722-305.02-E.150257 sayılı yazısı (Ek.2) ile tarafımıza bildirilmiş olup ilgili yazı tarihinden itibaren 60 gün içerisinde işbu davamız açılmaktadır.

DAVA AÇMA EHLİYETİ YÖNÜNDEN AÇIKLAMALARIMIZ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, Anayasa'nın 135. Maddesi ile 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde, tüzel kişiliği haiz bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Anayasa, Kanun ve Oda yönetmeliklerinde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla bu çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

Odamızın dava açma ehliyetinin varlığına ilişkin Danıştay kararları artık istikrar kazanmış olup son dönemde özellikle Danıştay İDDGK'nun E. 2010/2026, K. 2010/1474 sayılı kararında bir kez daha vurgulanarak bu husustaki tüm tereddütler giderilmiştir.

DAVANIN ESASI HAKKINDAKİ AÇIKLAMALARIMIZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 29/04/2020 tarihinde onanan (Ek.3) "Ordu – Trabzon – Rize – Giresun – Gümüşhane - Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliğinde" Trabzon İli, Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesinde tarım toprağı üzerinde önerilen 364 ha'lık kentsel yerleşme alanı kullanımının kaldırılması ve Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesinde ise 334 ha'lık tarım alanının kentsel yerleşme alanına ilave edilmesi yönünde düzenleme yapılmıştır.(Ek.4) Plan değişikliğı gerekçe raporunda kentin kıyı üzerindeki baskısının azaltılması ve kentsel gelişmenin güneye doğru çekilmesinin gerekçe gösterildiğı; Kanuni Bulvarını yolunun bu gelişmeye katkı sağlayacağı belirtilmiştir.(Ek.5)

Söz konusu çevre düzeni planı değişikliğinde; Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesinde 334 ha büyüklüğünde kentsel yerleşme alanı önerilmesine rağmen gerekçe raporunda açıklananın aksine kentin kıyı kesimine göre güneyde yer alan ve yürürlükteki çevre düzeni planında kentsel yerleşme alanı olarak düzenlenmiş olan Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesindeki 364 ha büyüklüğündeki kentsel yerleşme alanının kaldırılmış olması plan değişikliğinin temel gerekçesi ile uyuşmamaktadır. Bakıldığında her iki bölgedeki arazilerin vasfının tarım toprağı olduğu; çevre düzeni planları ile her iki bölgenin de daha önce "Bölgeye Özel Ürün Alanı" olarak planlanmış olduğu; Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesindeki arazilerin nitelikli tarım toprağı olduğu belirtilerek korunduğı ancak tarım toprağı olmasına karşın Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki alanların Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Toprak Koruma Kurulunun 13/09/2018 tarih ve 240 sayılı kararı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kamu yararı kararına istinaden kentsel yerleşme alanı olarak planlandığı görülmektedir.(Ek.6) Bu kapsamda tarım toprağı olduğu belirtilen Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesindeki alanların korunması; Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki alanların ise kentsel yerleşmeye açılması plan kararları açısından belirtilen tarım alanlarının korunması gerekçesi çerçevesinde tezatlık oluşturmaktadır. Zira mevcut durumda ve değişiklik öncesi çevre düzeni planında Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki tarım alanı olarak belirlenmiş alanlar üzerinde söz konusu plan değişikliğı ile kabul edilen kentsel yerleşik alanın öngörülmesi; çevre düzeni planının özüne aykırılık teşkil etmekte, koruma-kullanma dengesi ile sürdürülebilir kalkınma hedefinin göz ardı edilmesine ve ekolojik değerlerin, tarım alanlarının yok olması neden olmakta ve çevre düzeni planının kendi hedefine de aykırılık taşımaktadır. Bu plan değişikliğı sonucunda Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki yöreye özgü tarımsal üretim yapılan (fındık vb) alanların yok edilerek yapılı çevreye dönüştürüleceğı ve bu durumun büyük ölçüde tarımsal toprak kaybına yol açması nedeniyle plan değişikliğinin şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına aykırı olduğu görülmektedir.

Bu çevre düzeni planı değişikliğı ile amaçlananın Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesindeki tarım alanlarının korunması olmadığı; bir tarafta tarım alanları korunurken diğer tarafta aynı verimlilik ve tarımsal potansiyelde olan tarım alanlarının tarımsal kullanım bütünlüğü bozulacak şekilde yapılaşmaya ve kentsel gelişmeye konu edildiğı; tarım alanlarının korunması gerekliliğı plan değişikliğı gerekçe raporunda Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesi için vurgulanırken Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki tarım alanlarının

farklı kullanımlara yönelik planlanmasının çevre düzeni planının ana ilke ve stratejileri ile tutarlı olmadığı; bu plan değişikliği ile kentsel gelişmenin güneye doğru yönlendirilmesinin amaçlanmadığı aksine kamu yararı kararında da açıkça belirtildiği üzere Kanun Bulvarı yolunun uygulamasını kolaylaştırmak için Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki tarım alanlarının kentsel yerleşme alanı olarak planladığı açıkça görülmektedir.

Ayrıca yürürlükteki çevre düzeni planı nüfus büyüklükleri ve tahminleri ile kentsel yerleşme alanı büyüklüklerinde artış olmamasını sağlamak amacıyla Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki 334 ha'lık tarım alanlarına eşdeğer büyüklükteki Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesindeki 364 ha'lık kentsel yerleşme alanının kaldırıldığı, bu şekilde Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki alanların kentsel yerleşme alanı olarak planlanabildiği görülmektedir. Şayet plan değişikliği gerekçe raporunda belirtildiği üzere kentin güneye doğru gelişmesi öngörülecek ve amaçlanacak olsaydı Yalıncağ-Çilekli-Çimenli bölgesindeki kentsel yerleşme alanının kaldırılmaması gerekirdi. Diğer taraftan eğer tarım topraklarının korunması hedeflenmiş olsaydı Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki tarım arazilerinin kentsel yerleşme alanı olarak planlanmaması gerekirdi. Görüleceği üzere yapılan plan değişikliği; çevre düzeni planının ana kararları ve ilkeleri ile tutarlılık göstermemektedir. Çevre düzeni planı ana kararları, ilkeleri ve stratejileri; bir bölgedeki kentsel yerleşme alanının kaldırılması ve karşılığında başka bir bölgede yeni bir kentsel yerleşme alanı önerilmesi şekilde basite indirgenemez. Bu tür ve kapsamdaki kararların; çevre düzeni planı öngörülerine dayanak ve altlık oluşturması gereken araştırma ve değerlendirmeler yapılmadan, kabul edilebilir gerekçe ve tespitler oluşturulmadan düzenlenmesi plan yapım kriterlerine de aykırılık teşkil etmektedir. Nüfusun mekânsal yerleşimini değiştirecek, planın temel strateji ve politikalarında farklılık oluşturacak düzenlemelerin ancak çevre düzeni planının bütünü ele alınması ve revize edilmesi ile mümkün olacaktır.

Kanuni Bulvarı gibi bir ulaşım yolunun kamusal yararlar ve şehircilik ilkeleri açısından gerekliliği, ancak kamu yatırımı olması nedeniyle çevre düzeni planı ana kararlarını, sürekliliğini, bütünlüğü bozmayacak nitelikte, sadece yol güzergahı ile ilgili olarak plan değişikliği yapılarak sağlanabilir. Ancak 29/04/2020 tarihinde onanan çevre düzeni plan değişikliğinde sadece yol güzergahı değil etrafındaki tarım alanları da değişikliğe konu edilerek kentsel yerleşme alanı olarak planlanmış ve böylece "Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği"nde belirtilen çevre düzeni planı genel ilke ve esaslarından sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada değerlendirilmesi, tarım arazileri ile doğal yapı ve peyzajın korunması ve geliştirilmesi hususlarının gözardı edildiği belirlenmiştir.

Odamız tarafından Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesine yönelik çevre düzeni planına daha önce Danıştay 6.Dairesinde açılmış olan 2016/1357 E. sayılı dava olduğu; söz konusu davaya konu olan çevre düzeni planı değişikliğinde de benzer şekilde Kanuni Bulvarı yolunun yapılabilmesi ve uygulanabilmesini kolaylaştıracak şekilde yaklaşık 251 ha'lık tarım alanlarının kentsel yerleşme alanı olarak planlandığı; 29/04/2020 tarihinde onanan çevre düzeni planı değişikliği ile aynı bölgedeki 334 ha ilave alanın kentsel yerleşme alanı olarak yeniden planlandığı dikkate alındığında Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesinin verimli tarım topraklarının tekrar söz konusu Kanuni Bulvarı yolunun uygulamasını kolaylaştırmak amacıyla planlamaya konu edildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu alan Trabzon kentinin güneyinde doğal niteliği korunmuş, ciddi düzeyde yapılaşmanın olmadığı kırsal bir bölge içinde kalmaktadır. Bölgenin kırsal özelliğinin devam ettirilmesi ve tarım topraklarının korunması yönünde karar alınması gerekirken aksine bölgede yeni kentsel gelişme alanları oluşturulmuştur.

Yürürlükteki çevre düzeni planının Trabzon kenti için öngördüğü nüfus tahmininin yeterli bilimsel dayanağı olmadığı, bu çerçevede son derece yüksek projeksiyon verisi temel alınarak oldukça yüksek bir nüfus kabulü yapıldığı, bu durumun temel sonucu olarak da

Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesinin yer aldığı Ortahisar ilçesinde ihtiyaç fazlası kentsel yerleşme ve gelişme alanları öngörüsü yapılmıştır. Bu durumun somut örneklerinden biri olarak yürürlükteki çevre düzeni planında Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesinde ihtiyaç fazlası kentsel gelişme alanı öngörüsü ile birlikte 29/04/2020 tarihinde onanan çevre düzeni planı değişikliği ile aynı bölgedeki 334 ha ilave alanın kentsel yerleşme alanı önerisinin bu bölgedeki doğal yapıya ve tarım alanlarına zarar vereceği kaçınılmazdır. Yeterli teknik ve bilimsel veriye dayanmayan yeni kentsel yerleşme alanı öngörülerini için tarım alanlarının kullanılması kamu yararına uygun değildir. Üst kademe bir plan türü olan çevre düzeni planı, farklı kentsel kullanım türleri ile kentsel-kırsal yapı ve doğal-kültürel değerler arasında denge sağlayan ve arazi kullanım kararlarının belirlenmesinde alt ölçekli planları yönlendirmesi beklenen bir plan türüdür. Diğer bir deyişle çevre düzeni planı; bir planlama bölgesindeki doğal ve kültürel değerler ile nitelikli tarım alanlarını koruyacak şekilde arazi kullanım kararlarının birbirleriyle ilişkili olarak belirlendiği veya belirlenmesine yönelik ilkelerin saptandığı en üst plandır. Bu nedenle çevre düzeni planında Kutlugün-Gölçayır-Düzyurt-Gözalın-Çukurçayır bölgesindeki tarım alanlarının korunmasının esas olması gerektiği; tarım alanlarının kentsel yerleşme alanı olarak planlanması sonucunda bölgede büyük ölçüde tarımsal toprak kaybının oluşacağı ve bu durumun şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına uygun olmadığı açıktır.

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMİ YÖNÜNDEN AÇIKLAMALARIMIZ

Dava konusu plan değişikliğinin hukuka, kamu yararına, şehircilik ilke ve esaslarına aykırılığı yukarıda ayrıntılı olarak ifade edilmiştir. Öte yandan söz konusu plan değişikliği ile bahsi geçen bölgede yeni yapılaşmaların başlaması, kentsel altyapının bölgeye götürülmesi sonucunda, aslında planlama ilkeleri ve kamu yararına aykırı bir işlem dayanak alınarak emrivaki yaratılmış olacaktır. Bu emrivakinin önlenememesi, kent ve kamu adına telafisi olanaksız zararlara mahal verilmemesi için, kesin yargı kararı oluşturuluncaya kadar, uygulamanın yürütmesinin durdurulması gerekmektedir.

DELİLLER : Davalı İdare tarafından yapılan plan çizimleri, plan notları, rapor ve her türlü belgeyi ihtiva eden işlem dosyaları,

SONUÇ VE İSTEM : Açıklanan ve Mahkemenizce resen saptanacak nedenlerle; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 29.04.2020 tarihine onaylanan "Ordu – Trabzon – Rize – Giresun – Gümüşhane - Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğinin" **öncelikle yürütmesinin durdurulmasına takiben iptaline**, yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yana yükletilmesine karar verilmesini saygılarımızla talep ederiz.

**TMMOB Şehir Plancıları Odası
Trabzon Şubesi
vekili Av. Koray CENGİZ**